

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ

бази з питань їх використання під час навчального процесу, що повинна враховувати професійну спрямованість майбутньої діяльності. Такий підхід надає розвиток міжпредметних зв'язків, що позитивно сприяє як поглибленому вивченню матеріалу, так і розширенню можливостей самостійного навчання.

1. Жалдак М.І. Комп'ютер на уроках математики: Посібник для вчителів. / М.І. Жалдак – К.: Техніка, 1997. – 303 с.

2. Инженерная Компания ТЕХНОПОЛИС – официальный представитель и дилер корпорации PTC Inc. в Украине <http://mathcad.com.ua/buy-study.php>

3. Кайдан В.П. Комп'ютерні технології як компонент процесу викладання природничо-

математичних дисциплін. Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць. / [За заг. ред. проф. В.І. Сипченка]. Вип. LXX. – Ч. II / В.П. Кайдан, Н.В. Кайдан – Слов'янськ: ДДПУ, 2014. – С. 24 – 30.

4. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по пед. спец. / Ред. Е.С. Полат. – 2-е изд., стер. – М.: АСADEMIA, 2005. – 272 с.: ил. – Библиогр.: С. 268 – 269.

5. Сінько Ю.І. Системи комп'ютерної математики та їх роль у математичній освіті, [Електронний ресурс] / Ю.І. Сінько – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/itvo/2009_3/articles/article37.pdf

6. Триус Ю.В. Комп'ютерно-орієнтовані методичні системи навчання: Монографія / Ю.В. Триус – Черкаси: Брама-Україна, 2005. – 400 с.

Стаття надійшла до редакції 19.10.2015

УДК 378.147:81'35

Оксана Сергєєва, кандидат педагогічних наук, доцент
Хмельницького національного університету

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ

Стаття присвячена проблемі вибору належних методів в процесі навчання перекладу на уроках іноземної мови у ВНЗ. Теорія і практика перекладу є дуже важливим аспектом іноземної мови. Опановуючи його, студенти отримують навички, необхідні для їхньої майбутньої кар'єри. Саме тому, викладачі повинні бути більш обережні у виборі правильних методів.

Ключові слова: методи навчання, теорія і практика перекладу, процес навчання перекладу, студент ВНЗ.

Лит. 5.

Оксана Сергєєва, кандидат педагогических наук, доцент Хмельницкого национального университета

МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ ПЕРЕВОДУ НА УРОКАХ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ВУЗЕ

Статья посвящена проблеме выбора надлежащих методов в процессе обучения переводу на уроках иностранного языка в вузе. Теория и практика перевода является очень важным аспектом иностранного языка. Осваивая его, студенты получают навыки, необходимые для их будущей карьеры. Именно поэтому, преподаватели должны быть более осторожны в выборе правильных методов.

Ключевые слова: методы обучения, теория и практика перевода, процесс обучения переводу, студент вуза.

Oksana Serheeva, Ph. D. (Pedagogy), Associate Prof.
National University, Khmelnytsky

TEACHING METHODS OF TRANSLATION INTO THE FOREIGN LANGUAGE LESSONS AT THE UNIVERSITIES

This article deals with the problem of choosing proper methods in the process of teaching translation techniques. Theory and practice of translation is a very important aspect of a foreign language. Studying it, students get skills necessary for their future career. That is why, teachers should be more careful in choosing the right methods.

Keywords: teaching methods, theory and practice of translation, the translation of the process of learning, the student of the university.

Постановка проблеми. Головна тенденція в сучасній освіті – інтелектуалізація і професіоналізм – набуває яскраво виражений характер. Оновлюються навчальні програми, створюються

міжпредметні курси, що включають різні аспекти взаємодії науки, нових технологій, суспільства, природи тощо. Безсумнівно, високий рівень освіти, професіоналізм дозволяють швидше реагувати на потік знань, кваліфіковано їх

аналізувати, знаходити правильні рішення в оптимальні терміни.

Необхідним елементом в освіті є орієнтація ВНЗ на вимоги ринку праці, посилення його зв'язку з практикою, конкретизацію цілей і змісту навчання, наближення освіти до практичних потреб в економіці. Кваліфікація повинна бути гнучкою, щоб фахівець міг легко перебудовуватися відповідно до нових вимог та мав можливість постійного професійного зростання. Необхідно розрізняти елементи кваліфікації специфічні (для певної сфери діяльності) та загальноосвітні, які дозволяють фахівцеві оцінювати процеси суспільного розвитку і сприяють розширенню його кругозору.

Іноземна мова сьогодні є не просто частиною культури певної нації, але це і запорука успіху, майбутньої вдалої кар'єри студентів. Досягнення високого рівня володіння іноземною мовою не можливе без фундаментальної мовної підготовки в вищій школі. Більшість запрошень на цікаву і високооплачувану роботу, крім професійних навичок, вимагає від кандидата гарного знання іноземної мови. Вільне володіння іноземною мовою за останні кілька років перетворилося на гостру потребу для багатьох. Англійську визнано мовою професійного спілкування в різних сферах діяльності. Види спілкування іноземною мовою можуть бути різними залежно від обставини. Знаючи основи ділової англійської, фахівець зможе спокійно вести себе на презентаціях, ділових зустрічах, підписання контрактів, переговорах. Крім того, знаючи іноземну мову і вміючи професійно перекладати з однієї мови на іншу, будь-який фахівець зможе досягти у своїй кар'єрі стрімкого зростання.

Аналіз останніх досліджень. Протягом останнього часу провідні науковці (Л.С. Бархударов, І.О. Зимня, В.М. Комісаров, Л.К. Латишев, Р.К. Мін'яр-Белоручев, Е.И. Пассов, Г.А. Самійленко, І.І. Халсева, Г.В. Чернов, А.Д. Швейцер, А.Ф. Ширяев тощо) активно вивчають особливості методики викладання перекладу та проблему формування перекладацької компетенції зокрема. Не зважаючи на це, методика викладання перекладу залишається малорозробленою сферою педагогічної науки. Насамперед, це стосується проблематики підбору оптимальних методів навчання перекладу, що сприяють формуванню перекладацької компетенції, а також недосконалості системи вправ для її розвитку. Саме цей факт і зумовлює актуальність обраної нами теми.

Формулювання мети статті та постановка завдань. Мета пропонованої статті – аналіз

практичних методів навчання перекладу та завдань для формування перекладацької компетенції у студентів на уроках іноземної мови у ВНЗ. Поставлена мета зумовлює виконання таких завдань: уточнити поняття “методи навчання”; виділити методи навчання перекладу, що сприятимуть формуванню перекладацької компетенції; підібрати ефективні завдання для формування перекладацької компетенції.

Виклад основного матеріалу. У вузі підготовка фахівців з використанням засобів мовної підготовки має прикладний характер у формі практичних занять. Одна із цілей практичних занять – переклад на більш високий рівень тих знань, які раніше були отримані в рамках інших форм навчальної роботи [2]. Завдання практичних занять, конкретизовані стосовно окремих видів професійної діяльності, сприяють виробленню умінь і навичок, створенню продуктивних моделей виробничої діяльності.

При плануванні будь-якого заняття особливу складність являє проблема підбору засобів і методів навчання, адекватних досліджуваному предмету. Методи навчання – це “способи спільної діяльності викладача та учнів, спрямовані на спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань” [3, 7]. Під час навчання перекладу найбільш ефективними методами можна вважати наступні:

1. Репродуктивні методи (ділові рольові ігри);
2. Пошукові методи (самостійна робота студентів, робота з довідковою літературою);
3. Перцептивні методи (відеоуроки, зустрічі з представниками англійських країн);
4. Логічні методи (мовні вправи, “кейс-стаді” або аналіз конкретної ситуації) [4, 173].

Переклад відрізняється від інших видів мовленнєвої діяльності не тільки тим, що він поєднує аудіювання та говоріння або читання і письмо, а й тим, що він здійснюється в умовах двомовності. Використання лексики іноземної мови в різних формах мовленнєвої діяльності породжує потребу студентів в активізації знань, полегшує процеси “входження” в професійну діяльність, надає можливості для освоєння спеціальності на більш складних моделях виробничих процесів.

Нам імпонує думка науковця С.В. Баранової щодо вивчення іноземної мови у вищій школі, яке охоплює види мовленнєвої діяльності, пов'язані з рецепцією, продукцією, інтеракцією та медіацією (перекладом, посередництвом). Інтегровані заняття “Переклад + іноземна мова” створюють умови для мотивованого практичного

застосування набутих навичок та вмінь і дають можливість студентам бачити результати своєї праці, відчувати радість та задоволення від неї [3, 16].

Репродуктивний метод характеризується тим, що студенти відтворюють отримані знання. Необхідна міцність засвоєння забезпечується шляхом багаторазового повторення знань. Репродуктивна діяльність учнів повинна обов'язково поєднуватися з творчою діяльністю. А ділові рольові ігри завжди вимагають творчого підходу до їх здійснення.

Ділова гра є формою відтворення предметного і соціального змісту майбутньої професійної діяльності фахівця, моделювання тих систем відносин, які характерні для цієї діяльності, моделювання професійних проблем, реальних протиріч і труднощів, випробовуваних в типових професійних проблемних ситуаціях [1, 43]. Рольова гра є активним методом навчання, засобом розвитку комунікативних здібностей студента та пов'язана з інтересами студентів, є засобом емоційної зацікавленості, мотивації навчальної діяльності. Рольова гра виступає активним способом навчання практичного володіння іноземною мовою, а також допомагає подолати мовні бар'єри студентів, значно підвищує обсяг їх мовленнєвої практики. Це навчання в дії. Існує велика кількість форм, типів рольової гри на уроках іноземної мови. Так, наприклад, можна використовувати рольову гру "На співбесіді", де студенти беруть на себе роль роботодавця та працівника.

Часто на практичних заняттях іноземної мови використовується такий прийом самостійної роботи студентів, як робота з текстом. Цей же прийом вельми доречний і ефективний і при навчанні перекладу. Роботу з текстом на уроці можна організувати таким чином: студенти швидко переглядають текст для отримання установки на правильне сприйняття змісту тексту при подальшому його читанні. Час перегляду – 3 – 5 хвилин. Потім приступають до особливого виду перекладу тексту під керівництвом викладача: студенти виконують переклад вголос; в процесі перекладу автоматично виявляють зв'язку слів, їх підпорядкованість або верховенство і взаємодію на основі певних зовнішніх ознак. При такому перекладі студент може прогнозувати невідомі йому раніше слова, виходячи з синтаксичних і логіко-сміслових зв'язків тексту. Весь процес розумових операцій відбувається "відкрито", що дає можливість відразу проводити корекцію неправильних дій. Працюючи над текстом, студенти вчаться

визначати тему тексту за ключовими словами і фрагментами, опановують прийомами так званої "компресії" тексту, узагальнення змісту. Самостійна робота при даному підході спрямована на розширення словникового запасу, що забезпечується інтенсивним повторюванням його як в додаткових текстах, так і в лексико-граматичних вправах. Всі завдання припускають активне використання мовних засобів. Таким чином, студенти навчаються знаходити, узагальнювати і аналізувати професійно-значиму інформацію.

На нашу думку, один з найбільш ефективних шляхів реалізації самостійної форми організації навчальної діяльності є диференційовані індивідуальні завдання, які звільняють учнів від механічної роботи і дозволяють при меншій витраті часу значно збільшити обсяг ефективної самостійної роботи.

Перцептивні методи є методами організації та здійснення чуттєвого сприйняття навчального матеріалу. Відеоурок – один із перцептивних методів. Під час таких уроків відпрацьовуються навички усного перекладу. Після перегляду невеликої частини тексту студенти здійснюють її переклад. Відразу ж вказуються і обговорюються помилки, відбувається корекція перекладу. Таким чином, кожен студент може спробувати себе в ролі усного перекладача. Слід зазначити, що відеофільми або уривки з них слід підбирати на професійну тематику. Під час перегляду відеофільмів здійснюється активний комплексний тренінг, а саме: тренінг пам'яті, тренінг перемикання з мови на мову, тренування темпу, робота над лексикою. Відеометод містить в собі навчальну і виховну функції, що визначається високою ефективністю впливу наочних образів. Інформація, що представлена в наочній формі, є найбільш доступною для сприйняття, засвоюється легше і швидше.

Зустрічі з представниками англomовних країн безперечно є ефективним методом в процесі навчання перекладу. Під час таких зустрічей студенти мають можливість спілкування з носіями мови, можуть долучитись до їх культури і традицій. Такі зустрічі допомагають студентам подолати мовний бар'єр, швидше адаптуватися в різних комунікативних ситуаціях, своєчасно приймати потрібні рішення. А також такі зустрічі змушують студентів активізувати їхній словниковий запас як на повсякденні теми, так і на професійні.

До логічних методів можна віднести мовні вправи доперекладацького і перекладацького характеру, що забезпечують формування

перекладацьких навичок. До цієї сукупності повинні входити вправи на подолання перекладацьких труднощів, на зіставлення різних варіантів перекладу і аналіз перекладацьких помилок, на перефразування та інтерпретацію вихідного тексту і тексту перекладу, на переклад усного та писемного мовлення [5, 126]. Суть вправ, під час яких вводяться і закріплюються перекладацькі відповідності, зводиться до того, що на матеріалі одних і тих же текстів, що містять найбільш уживану лексику, здійснюються різні види перекладу й переказу стільки разів, скільки необхідно для досить твердого засвоєння міжмовних відповідностей. Монотонність долається шляхом постановки кожного разу іншого завдання.

Без правильно організованих вправ неможливо опанувати навчальними та практичними вміннями та навичками.

Ще один метод, який слід віднести до групи логічних методів, – це “кейс-стаді” або аналіз конкретної ситуації. Метод аналізу конкретної ситуації доцільно поєднувати з репродуктивним методом, тобто методом рольової гри, після завершення якої відбувається обговорення виконаної роботи студентів, аналізуються помилки, робляться відповідні висновки, або з перцептивним методом, коли після перегляду відеоматеріалу також проходить обговорення та аналіз конкретної ситуації. Таким чином, студенти вчаться на своїх і чужих помилках.

Висновки. Викладання іноземної мови у вищій школі, особливо на старших курсах, має бути орієнтоване на майбутню професію студентів. Справедливість цього принципу не викликає

сумнівів. А в процесі навчання перекладу у студентів формуються комунікативні вміння, необхідні для їхньої кар’єри в майбутньому. Ми проаналізували практичні методи навчання перекладу та підібрали ефективну систему вправ, що сприятиме формуванню перекладацької компетенції. Крім того, така система вправ може стати ефективною для засвоєння іншомовного матеріалу та перекладацьких робочих прийомів у професійно спрямованій діяльності.

1. Авраменко М.М. Підготовка студентів економічних спеціальностей до ділового спілкування англійською мовою / М.М. Авраменко // *Нові технології навчання: наук.-метод. зб.* – К., 2009. – Вип. 57. – С. 41 – 43.

2. Алинуйко Е.А. Формирование коммуникативной культуры при обучении иностранному языку / Е.А. Алинуйко // *Актуальные проблемы туризма-99. Сб. науч. трудов.* – Вып. 3. – М.: Советский спорт, 2000. – 232 с.

3. Баранова С.В. Интегрированное навчання перекладу та іноземної мови / С.В. Баранова // *Вісник Сумського державного університету.* – 2005. – № 5. – С. 15 – 20.

4. Бондаренко О.М., Коротяєва І.Б. Практичні методи та система вправ для формування перекладацької компетенції у студентів-перекладачів / О.М. Бондаренко, І.Б. Коротяєва // *Наукові записки Ніжинського держ. унів-ту ім. Миколи Гоголя. Філологічні науки.* – 2014. – Книга 3. – С. 171 – 177.

5. Пассов Е.И. Методология методики: теория и опыт применения (избранное) / Е.И. Пассов // – Липецк: Методическая школа Пассова, 2002. – 240 с.

Стаття надійшла до редакції 20.10.2015

Джерела мудрості

“...першого разу народжується жива істота, другого разу – громадянин, активна мисляча, діюча особистість, що бачить уже не тільки навколишній світ, а й саму себе. Першого разу людина заявляє про себе криком: “ Ось я, дбайте, турбуйтеся, не забувайте про мене ні на хвилину, бережіть, сидіть, затамувавши подих, біля моєї коліски.” Не опікуйте мене, не ходіть за мною, не зв’язуйте кожен мій крок, не сповивайте мене пелюшками наглядку й недовір’я... Я самостійна людина. Я не хочу, щоб мене водили за руку”.

Василь Сухомлинський
видатний український педагог

